

GEEN NIEUWE PROJECTEN ZONDER ECHTE INSPRAAK

VEROVER
DE STAD

turnhout.pvda.be

PVDA

SOCIAAL

RECHTVAARDIG

ACTIEF

13. DEMOCRATISCHE STAD

STANDPUNT

We leven in Turnhout met meer dan 40.000 inwoners samen. De toekomst van onze stad is niet alleen een zaak van burgemeester en schepenen, maar van ons allemaal. Hoe meer bewoners betrokken worden bij het beleid van onze stad, hoe groter de gezamenlijke kennis, ervaring, capaciteit en draagkracht. Inspraak en participatie verbeteren het samenleven. Ze zijn essentieel, want iedereen moet meetellen. Mensen uit alle lagen van de bevolking, ook wie in de samenleving doorgaans onzichtbaar blijft, moeten opgezocht, geïnformeerd en betrokken worden.

De stad is een publiek gegeven, gefinancierd met publieke middelen. Die middelen zijn kostbaar en er moet goed mee omgesprongen worden. Zelfbedieners, zakkenvullers en speculanten horen niet thuis in stedelijke besturen. We maken het stadsbestuur helder en richten een Bureau voor Transparantie en Goed Bestuur op. We communiceren openlijk over alle beslissingen en we maken het inkomen en vermogen van alle stedelijke bestuurders bekend. We vermijden belangenvermenging en sluiten de draaideur tussen openbare en private mandaten. Kortom: we vervangen de graaipolitiek door een politiek die vertrekt vanuit een engagement voor de samenleving en voor de publieke zaak in de stad.

WAT WE WILLEN

ÉÉN. INFORMATIE EN INSPRAAK, ALTIJD EN OVERAL

- We garanderen de toegang tot informatie over het reilen en zeilen van de stad. Inspraak en participatie beginnen met informatie. Alle informatie komt online en wordt gemakkelijk toegankelijk voor elke burger.
- We voorzien openbare ontmoetingsruimtes, gericht op informatie, uitwisseling, inspraak en participatie. Dat kunnen vaste ontmoetingsplaatsen zijn of pop-ups voor bepaalde projecten.
- We gebruiken de technologische middelen van vandaag om via online platformen gemakkelijk en objectief bevestigingen, peilingen en stemmingen te organiseren. We voorzien gratis wifi in de hele stad.

TWEE. DIRECTE DEMOCRATIE VAN ONDERUIT

- We zorgen ervoor dat een bindend referendum wordt gehouden als 500 Turnhoutenaren erom vragen. De initiatiefnemers bepalen daarbij de vraagstelling, er is geen hoge opkomstdrempel.
- We voeren geen nieuwe projecten door zonder echte inspraak van de bevolking.
- We bouwen de stad op van onderuit, met alle inwoners, doordat mensen zich inzetten, samenwerken, participeren en actie voeren als het moet.
- We ondersteunen het middenveld vanuit de stedelijke overheid. Een sterk ontwikkeld middenveld doet de democratie opleven.

DRIE. MAAK VAN DE GEMEENTERAAD EEN DEMOCRATISCH DEBATORGAAN

- We nemen de gemeenteraad ernstig. Beslissingen moeten er echt voorliggen. Alle problemen en uitdagingen moeten er ter bespreking op tafel liggen.

- De gemeenteraad staat open voor vragen en adviezen van andere raden en van burgers. Die moeten daar ook toe uitgenodigd worden. Een ‘vragenuurtje’ moet voorzien worden.
- We zorgen dat contracten tussen stad en privébedrijven openbaar te raadplegen zijn. In autonome gemeentebedrijven horen de oppositie, personeel en inwoners vertegenwoordigd te zijn.

VIER. EEN BUREAU VOOR TRANSPARANTIE EN GOED BESTUUR

- We richten een Bureau voor Transparantie en Goed Bestuur op. Dat bureau controleert het beheer van publieke fondsen van de stad, pakt mogelijke corruptie aan en sluit belangenconflicten uit.
- Het bureau ziet erop toe dat externe firma's die een contract hebben met de stad niet met sociale dumping werken en dat ze geen filialen hebben in belastingparadijzen.
- We zorgen dat elke ambtenaar en stadsbewoner via een ‘ethische brievenbus’ een klacht over misbruik of corruptie kan indienen. De klokkenluiders krijgen bescherming.
- We voeren een afkoelingsperiode in tussen elk openbaar en privaat mandaat, in beide richtingen, om belangenvermenging tegen te gaan.
- We voeren het openbaarheidsprincipe in zoals dat in Zweden bestaat. Daar is het wettelijk verplicht alle beslissingen, wetgevingsprocessen en officiële communicatie openbaar te maken.
- Via dat openbaarheidsprincipe maken we het vermogen en de verloning van politici bekend, net zoals in Zweden. We maken ook de vergoedingen van de topambtenaren van de Turnhoutse gemeentebedrijven publiek. De verloning wordt ook gemotiveerd.

VIJF. NIEUWE STADSREGIONALE BEDRIJVEN

- We vervangen de ingewikkelde intercommunale structuren door stadsregionale nutsbedrijven op maat van de stad en de mensen.
- We organiseren intergemeentelijke samenwerkingen die publiek, transparant en democratisch zijn, en die streng gecontroleerd worden. We investeren ook in sociale, duurzame en nuttige dienstverlening.
- We organiseren de nieuwe stadsregionale bedrijven transparant en democratisch, als moderne burgerbedrijven. Ze zijn van en voor de bevolking en staan onder rechtstreekse democratische controle. Met verkozen raden van bestuur, met vertegenwoordigers van gebruikersorganisaties en met rechtstreeks verkozen burgers.
- We laten niet alleen gemeenteraadsleden van de meerderheid toe in gemeentelijke bedrijven, maar ook van de oppositie, om het debat mogelijk te maken en geen potjes toegedekt te houden.

VISIE

In onze Grote Bevraging bij meer dan duizend Turnhoutenaren vroegen we in welke mate de bevolking akkoord gaat met de stelling “De stad geeft de bevolking voldoende inspraak in haar beleid”. Slechts 11 procent ging akkoord of helemaal akkoord, waarbij amper 1 procent ‘helemaal akkoord’ aanduidde. De inwoners van onze stad zijn duidelijk: het stadsbestuur is zwaar gebuisd op vlak van inspraak en daar moet dringend iets aan veranderen.

Wij willen inspraak stevig organiseren en de bewoners betrekken bij elk niveau van het beleid. Wij doen aan een heel andere soort politiek, namelijk vanuit een engagement voor de stad en niet uit eigenbelang. Daarom zetten we in op echte democratie. Daarom verrijken onze politici zich niet met publiek geld. Onze verkozenen dragen alle inkomsten uit zitpenningen af. Stad op mensenmaat, niet op centenmaat, dat is de visie die we in de praktijk brengen.

ÉÉN. INFORMATIE EN INSPRAAK, ALTIJD EN OVERAL

Inpraak en participatie beginnen met communicatie en informatie bestemd voor alle inwoners van de stad. Als die ontbreken, kan je onmogelijk iedereen betrekken. Onderzoeker Eric Goubin schrijft in het maandblad van de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten (VMSG): ‘Gemeentelijke communicatie is de belangrijkste overheidscommunicatie. Van alle overheden hebben burgers het meest vertrouwen in de lokale overheid. Tegelijk speelt het gevoel van nabijheid.’ Goubin voegt eraan toe dat er twee topkanalen zijn: de website en het informatieblad, zij bereiken drie kwart van de inwoners.

Voor alle inwoners moet er de garantie zijn dat ze toegang hebben tot de info over het reilen en zeilen van de stad. Open source online platformen – waar iedereen samen aan kan werken onder toezicht van de stad – kunnen die info groeperen. Ze moeten in handen van de gemeenschap zijn en blijven. Wij willen gratis wifi bieden in de hele stad. Wij dringen aan op openbare plaatsen waar je gratis en onbeperkt online kan gaan.

De technische mogelijkheden om iedereen te raadplegen en te betrekken, zijn vandaag eindeloos veel groter dan vroeger. Met de sociale media en de smartphone volstaat een druk op een knop om je mening te geven. Als open source publieke stadsplatformen alle info bijeenbrengen, is interactie mogelijk. Die platformen moeten voor iedereen toegankelijk zijn. Ze horen in handen van de gemeenschap thuis, niet in handen van een of ander privébedrijf dat vroeg of laat informatie kan achterhouden of alleen tegen betaling vrijgeven.

Digitale platformen bereiken niet iedereen. Daarom zijn ook openbare ontmoetingsruimtes nodig. Ontmoetingsruimtes waar je niets moet consumeren, maar wel van alles aangeboden krijgt: boeken, kranten, internet, televisie, kleine optredens, debatten, administratieve diensten... Waar je kennis kan uitwisselen en inspraak en participatie kan organiseren. Zulke ontmoetingsruimtes organiseren we per wijk, mogelijk met een aanvullend buddysysteem dat mensen actief opzoekt en uitnodigt om naar de plaatselijke ontmoetingsruimte te komen. Zo betrekken we ook de vele mensen die vandaag al te veel op zichzelf zijn aangewezen en die vereenzaamd zijn.

Dat alles kan natuurlijk alleen maar slagen als beleidsvoerders openstaan voor inspraak. De voorbije periode hebben we gezien dat de wil tot inspraak meer dan eens botste met de Turnhoutse schepenen. Zo werd het goed draaiende kleuterschooltje De Paddenstoel zonder meer gesloten, ook al waren noch de ouders, noch het onderwijzend personeel, noch de buurtbewoners hier voorstanders van. Ook werd het dure en sociaal onrechtvaardige afvalbeleid Diftar de Turnhoutenaren opgelegd, zonder enige vorm van inspraak. Na aanhoudende acties en opgevoerde druk, daalde de vaste kost naar 36 euro per jaar. Maar echte inspraak werd er nooit gegeven. Dit terwijl 6800 Turnhoutenaren tekenden tegen dit afvalbeleid.

Dat staat in schril contrast met hoe het schepencollege in het Antwerpse district Borgerhout te werk ging en gaat. ‘Het eerste punt in het bestuursakkoord was dat we echt op een interactieve manier willen besturen,’ zegt Zohra Othman, PVDA-schepen in Borgerhout. ‘We willen de bevolking sterk betrekken bij onze plannen. We willen dat de mensen mee zoeken naar oplossingen. We bespreken de problemen van de straat in de raad. Met het bestuur willen we die problemen ter harte nemen en ons beleid daarop afstemmen om er dan mee terug te gaan naar de straat.’ Die oriëntatie heeft het districtsbestuur vanaf dag één gevolgd: al in de eerste weken volgden bijvoorbeeld vier wijkvergaderingen over het Borgerhoutse bestuursakkoord. Zoals onze PVDA-schepen het in Borgerhout doet, zo willen wij het ook in Turnhout.

TWEE. DIRECTE DEMOCRATIE VAN ONDERUIT

De PVDA ijvert ervoor dat een bindend referendum wordt gehouden als 500 Turnhoutenaren dat vragen. Bij een referendum kan elke Turnhoutenaar antwoord geven op een bestuursvraag. De initiatiefnemers van zo’n volksraadpleging bepalen daarbij de vraagstelling en er is geen hoge opkomstdrempel.

Referenda dwingen politici tot de gezonde reflex om hun politieke keuzes direct aan de bevolking te verantwoorden. Maar misschien is de belangrijkste winst wel dat het publieke debat voor iedereen opengesteld wordt. De democratie krijgt adem en treedt buiten de muren van de gemeenteraad. De discussie gaat spelen in de wijken, bij de bakker en de kapper. Op de dag van het referendum bepalen we heel praktisch: deze richting gaat het beleid uit.

Het bindend karakter ervan moet ervoor zorgen dat het referendum werkelijk een stap is naar democratie. Nee is nee en ja is ja, en daarmee uit. Vandaag kan een beleid al te gemakkelijk een referendum negeren. Er mogen daarnaast geen hoge opkomsthrempels worden ingesteld. Wie niet deelneemt, geeft zijn mandaat aan wie wel deelneemt. Zonder hoge opkomsthrempel vermijden we ook boycotacties: een te klein aantal stemlokalen, een oproep van het beleid om niet te stemmen enzovoort. Wie met veel handtekeningen een referendum uitlokt, moet de vraagstelling ervan kunnen bepalen. Het is niet de gemeenteraad die vastlegt waar het referendum exact om draait. Vandaag kan je door een 'foute vraagstelling' een referendum al verliezen nog voor de stemming. We kunnen wel een ambtenaar ter beschikking stellen die initiatiefnemers van een referendum kan helpen bij een goede formulering van de vraag.

De stad moet ook zelf initiatief nemen om de bevolking actief te informeren en te betrekken bij het beleid. We voeren geen nieuwe projecten door zonder echte inspraak van de bevolking.

Een sterk middenveld is belangrijk voor deze democratie-van-onderuit, omdat het allerlei groepen betreft, omdat het mensen versterkt, omdat er kennis samengebond zit... Een brede en diepe democratie kan niet zonder een goed ontwikkeld middenveld. Van actiegroepen tot vakbonden, van vrouwenorganisaties tot buurt- en natuurverenigingen: zij zijn een essentiële schakel in het democratische proces. Ze vormen de buik van de samenleving waar het debat wordt georganiseerd en mensen samenkomen. Ze kunnen mee de agenda bepalen en meningen helpen vormen. De stad moet dit middenveld zo goed mogelijk ondersteunen.

DRIE. MAAK VAN DE GEMEENTERAAD EEN DEMOCRATISCH DEBATORGAAN

Het zou voor zich moeten spreken dat het stadsbestuur de gemeenteraad ernstig neemt. Dat het stadsbestuur niet alle beslissingen al op voorhand neemt, de pers inlicht... In de gemeenteraad moeten we het echte debat organiseren, waarin werkelijk over keuzes wordt gediscussieerd.

Adviezen van de verschillende adviesraden, van senioren- of jeugdgraden enzovoort moeten ernstig genomen worden. Wanneer de gemeenteraad zaken behandelt die betrekking hebben op bepaalde wijken of op bepaalde groepen, dan moeten de betrokken burgers uitgenodigd worden. We pleiten ook voor een 'vragenuurtje' waarbij burgers en actiecomités met vragen en voorstellen voor de dag kunnen komen.

Wij willen volledige openbaarheid. Alleen welbepaalde dossiers, specifieke en concrete bedreiging van de openbare veiligheid en individuele personeelsdossiers kunnen daar buiten vallen. Maar alle contracten tussen de stad en privéfirma's, alle overige dossiers en besluiten, moeten openbaar en eenvoudig te raadplegen zijn. Informatie achterhouden maakt het democratische debat kapot.

VIER. EEN BUREAU VOOR TRANSPARANTIE EN GOED BESTUUR

Meer en meer ontstaat een zorgwekkende cultuur van verwevenheid tussen vastgoedbaronnen, financiële holdings en speculanten en de politieke wereld. Een cultuur die stedelijke ruimte en publieke diensten verpatst. Een cultuur die schijnbaar het zonlicht niet kan verdragen.

Wij moeten ons daarbuiten houden. En we moeten er ook iets aan doen. Dat is al meer dan anderhalf jaar

de essentie van de voorstellen van de PVDA, sinds de publicatie van het boek Graailand van Peter Mertens.

Transparantie komt niet vanzelf. Daarom richten we een Bureau voor Transparantie en Goed Bestuur op, naar het voorbeeld van Barcelona. Het Barcelonese Oficina para la Transparencia y las Buenas Prácticas telt 56 personeelsleden die ervoor zorgen dat het beheer van publieke fondsen volledig wettelijk gebeurt. Een 'ethische brievenbus', buzón ético in het Spaans, staat ter beschikking van ambtenaren en inwoners die misbruik en corruptie willen aanklagen. Het bureau licht de contracten van de stad door om te kijken of er onregelmatigheden zijn, om te controleren of er niet met sociale dumping gewerkt wordt en om te zien of er geen contracten zijn afgesloten met firma's die filialen hebben in belastingparadijzen.

Wij willen een bureau dat het beheer van publieke fondsen van de stad controleert, dat corruptie hard aanpakt en belangenconflicten uitsluit, dat de klokkenluiders beschermt en waar de stadsambtenaren en burgers terecht kunnen voor klachten. Want transparantie heeft controle nodig.

De stad is een publiek gegeven en wordt met publieke middelen gefinancierd. De stad is de plaats waar mensen samen leven, wonen, werken, zich bewegen en ontspannen. Het is de plaats waar de behoeften van de mensen centraal moeten staan. En dat is iets helemaal anders dan de belangen van de projectontwikkelaars, financiële holdings en speculanten.

Het Bureau voor Transparantie en Goed Bestuur heeft de opdracht alles op tafel te leggen. Het is hoog tijd dat de Turnhoutenaar zicht krijgt op alles wat speelt bij het toekennen van prestigeprojecten aan privébedrijven en projectontwikkelaars.

Er moet een afkoelingsperiode zijn tussen elk openbaar en privaat mandaat, in beide richtingen. Anders kan er mogelijk belangenvermenging ontstaan als je de publieke belangen moet verdedigen als gemeenteraadslid of schepen voor Turnhout en tegelijk de private belangen van een holding als bestuurder ervan.

In onze Grote Bevraging bij meer dan duizend Turnhoutenaren kwam bij het thema 'stad zonder graaiers' de eis 'verplichte aangifte van alle mandaten bij politici (openbaar en privé)' als prioriteit naar voren. Verplichte bekendmaking, dat is zoals het in Zweden gebeurt. Daar verplicht de wet alle beslissingen, officiële communicatie en wetgevingsprocessen openbaar te maken. Het vermogen en de verloning van politici zijn er openbaar. De Zweden zijn trots op hun 'offentlighetsprincip', hun openbaarheidsprincipe. Ze hebben er recht aan vastgehouden, ook bij hun toetreding tot de Europese Unie.

Vergelijk het Zweedse openbaarheidsprincipe met de huiver in Vlaanderen om de kaarten op tafel te leggen. Wie van de graaicultuur af wil, zal ook van de geheimhoudingscultuur af moeten. Dat geldt zowel voor de verloning van politici, als voor alle democratische besluitvorming. Wij willen dat ook de vergoedingen van de topambtenaren van de Turnhoutse gemeentebedrijven publiek gemaakt worden via het openbaarheidsprincipe. En wij willen dat hun salaris gemotiveerd wordt. Onverantwoorde uitgaven schroeven we terug.

VIJF. NIEUWE STADSREGIONALE BEDRIJVEN

De intercommunales van weleer – maatschappijen van openbaar nut, nutsvoorzieningen die zorgden voor water, stroom, verwarming en afvalophaling – zijn veranderd in bureaucratistische holdings die helemaal vreemd zijn van de bevolking en waar zaakjes achter de schermen geregeld worden in een sfeer van ons kent ons en wie doet ons wat. Nutsvoorzieningen zijn echter geen beleggingsclub. En met belastinggeld moet niet gespeculeerd worden.

Laten we het debat starten over nieuwe burgerbedrijven, aangepast aan de eenentwintigste eeuw. Stadsregionale bedrijven en intergemeentelijke samenwerkingen die publiek, transparant en democratisch zijn, en die streng gecontroleerd worden. Een investering ook in sociale, duurzame en nuttige dienstverlening.

We stellen voor om de ingewikkelde intercommunale structuren te vervangen door stadsregionale nutsbedrijven op maat van de stad en de mensen. Wij willen weer een volwaardige publieke dienstverlening: voor betaalbare huisvesting, afvalophaling, kinderopvang, onderwijs, watervoorziening en de productie en levering van honderd procent groene, betaalbare stroom. Daarom moeten we het vermarkten van de zorg en de energie en het verrommelen van onze democratie weigeren: zorg en energie horen niet in de handen van privébedrijven. We leggen de focus op wat echt belangrijk is. Wat voor de hele samenleving van cruciaal belang is, verpatsen we niet aan de vrije markt.

In onze visie moeten nieuwe stadsregionale bedrijven transparant en democratisch werken, als moderne burgerbedrijven van en voor de bevolking, onder rechtstreekse democratische controle. Met een raad van bestuur die niet is samengesteld uit enkel beroepspolitici, gepensioneerde kabinetschefs en geroutineerde dealmakers van de machtspartijen. Wij pleiten voor verkozen raden van bestuur, met gemeenteraadsleden, niet alleen van de meerderheid, maar ook van de oppositie, met vertegenwoordigers van gebruikersorganisaties en van het middenveld en met rechtstreeks verkozen burgers. Zodat alle engagement in de samenleving kan opbrengen voor die stadsregionale bedrijven: betrokken burgers, specialisten in ethisch beleggen, dossierkenners, mensen met een passie voor de stad en voor de publieke dienstverlening. Zo maken we het debat mogelijk en blijven geen potjes toegedekt.